

Over sneeuwkllokjes

Tekst Wim Snoeijer

Wim Snoeijer is docent Plantenkennis bij de Ontwerp Academie in Hazerswoude/Boskoop. Hij heeft veel over Clematis en andere planten geschreven en heeft als hobby planten veredelen en herbarium maken. In 2024 verzorgt hij de rubriek over drachtplanten, om te beginnen met sneeuwkllokjes.

Het is februari en de kans is groot dat in de tuin alleen de sneeuwkllokjes bloeien, met de bloemen open als de zon even schijnt. Maar de hazelaar (*Corylus*), is er ook altijd vroeg bij en snel gevolgd door de elzen (*Alnus*). Sommige soorten tuincyclamen kunnen de hele winter wel een bloem geven en wanneer de sneeuwkllokjes op haar hoogtepunt zijn beginnen de winterakoniet (*Eranthis*) en de krokussen ook te bloeien. De kleine boom *Prunus subhirtella* 'Autumnalis' begint in het najaar te bloeien en gaat met wat bloemetjes de winter door.

Opvallend verder in de eerste maanden van het jaar is natuurlijk de toverhazelaar (*Hamamelis*) in zijn kleuren van lichtgeel naar donker-rood-purper, maar honingbijen vliegen er niet zo op. Honingbijen hebben meer aan *Galanthus*, met de mooie Nederlandse naam sneeuwkllokje, en dan heb ik het over de sneeuwkllokjes met enkele bloemen. De gevulde bloemen zijn niet of nauwelijks interessant voor insecten.

Verspreiding

In het wild zijn er zo'n 20 soorten bekend, al dan niet met ondersoorten, maar de soorten overlappen elkaar in het wild nogal waardoor er veel variatie is. Er zal dus altijd wel discussie tussen de botanici blijven of een gevonden plant al dan niet een nieuwe soort betreft.

Het verspreidingsgebied van het geslacht omvat België via west Frankrijk en de Pyreneeën naar west Rusland, Kaukasus en naar het zuiden toe tot noord Iran, noord Syrië en noord Jordanië, met alle landen die er tussenin liggen. De sneeuwkllokjes in Nederland zijn waarschijnlijk verwilderd, maar de bron kan van vele eeuwen geleden zijn.

Voor de honingbijen en wilde hommels is het sneeuwkllokje als drachtplant belangrijk, omdat er vaak geen andere planten bloeien in die tijd van het jaar. De variatie is niet alleen in het wild enorm. In cultuur is door het kruisen, al dan niet opzettelijk, de variatie gigantisch en op dit moment zijn er naar schatting 3000 benaamde cultivars.

Galanthus nivalis zaailingen.
Foto Wim Snoeijer

Hype

De interesse, noem het maar gewoon een hype, begon zo'n 30-40 jaar geleden in Engeland. Veredelaars zijn jaren geleden begonnen met handbestuiving van sneeuwkllokjes, waarvan nu de selecties verkocht worden. Het hoogste bedrag tot heden werd in 2022 in Engeland bereikt toen op eBay één bol werd verkocht van *G. plicatus* 'Golden Tears' voor £ 1850. Afspraak was dat er in dat jaar maar één bol verkocht zou worden. In 2023 heeft dezelfde veredelaar via eBay opnieuw één bol van 'Golden Tears' verkocht en toen was de prijs £ 870. Deze prijzen zijn wel erg extreem maar goed, dan heb je wel iets bijzonders in de tuin wat een ander niet heeft. Wel hopen dat de Grote Narcis-

Sneeuwkllokjesverzamelaarsdag in Arboretum Kalmthout, februari 2023.
Foto Wim Snoeijer

senvlieg niet langs komt om een eitje in de bol te leggen. Voor de liefhebbers is er een enorme keuze voor veel minder geld, dan heb je het over € 5 of € 20 voor één bol en dan kun je een prachtige verzameling aanleggen. In een verzameling beperkt de bloeitijd zich dan niet meer tot februari en maart, maar kan die al in augustus beginnen tot in april, afhankelijk van de soort of cultivar.

Winterhard

Sneeuwkllokjes zijn in Nederland winterhard en de groeiomstandigheden zijn voor alle soorten en cultivars ongeveer gelijk, hoewel ik zelf vind dat *G. elwesii* moeilijker is, wat droger wil staan en vaak na een paar jaar is verdwenen. Helaas is *G. elwesii* nogal

Honingbij op *Galanthus nivalis*. Foto Abe Maaijen

Honingbij op *Galanthus nivalis* Viridapice. Foto George Otter

variabel, waardoor er meer en meer cultivars van deze soort op de markt komen, ook in grote aantallen. Gemakkelijker zijn bijvoorbeeld *G. nivalis* en *G. Woronowii*.

Galanthus nivalis en *G. woronowii* zijn botanische soorten die in Nederland in grote aantallen gekweekt worden. *G. woronowii* heeft mooi glimmend blad maar bloeit kort, in onze tuin dan. Sommige cultivars van *G. nivalis* worden ook in grote aantallen gekweekt zoals 'Charlotte', 'Scharlockii' en 'Viridapice'. Die hebben enkele bloemen en worden door honingbijen en hommels bezocht voor zowel nectar als stuifmeel. De gevulde bloem van 'Flore Pleno' wordt ook in grote aantallen gekweekt maar is niet of nauwelijks aantrekkelijk voor insecten; de bloemen hebben geen stuifmeel. Na bestuiving vormt een bes en naarmate die groter groeit, wordt die te zwaar voor de bloemstengel en ligt dan op de grond om verder te groeien. Als de bes rijp is komen de zaden vrij en rollen deze weg, of bijvoorbeeld verspreid met onkruidwieden, of worden door mieren verspreid omdat elk zaadje een mierenbroodje heeft. Als er één kloon in de tuin groeit dan vindt er meestal geen bestuiving plaats omdat een kloon vaak steriel is voor zelfbestuiving. In de tuin goed zichtbaar, het geplante bolletje vorm na 10 of 20 jaar een grote pol en dat blijft zo. Bij verschillende klonen worden er door kruisbestuiving wel zaden gevormd en is er

na 10 of 20 jaar een tapijt van Sneeuw-klokjes ontstaan.

Groeiplaats

De groeiplaats op vochthoudende grond is ideaal en dan onder bomen of struiken, omdat de planten in april-mei afsterven. Zelf heb ik een aantal cultivars onder een grote esdoorn (*Acer pseudoplatanus*) groeien, waar de grond in de zomer kurkdroog is. In het najaar, met meer regen, wordt de grond weer vochtiger en maken de bollen weer wortels.

Droog verkoop in de winkel kan wel, maar het is zaak de bollen dan in september te kopen. Als de bolletjes lang in het zakje in de winkel hangen, drogen ze toch wat uit en is hergroei moeilijker. Ik heb bij een tuincentrum gezien dat de bollen, zowel de voorjaars- als de zomerbloeiende bollen, overdag in de zon hangen. Dat is geen goede start voor een droog verkocht bolletje. Kijk goed in het tuincentrum waar de bollen hangen en of de bollen al niet te veel ingedroogd zijn. Verkoop via postorder bedrijven gaat beter omdat deze bedrijven de voorraad vaak in koele schuren houdt of in de koelcel, de bollen drogen dan niet zo uit.

Trouwens, voor sneeuw-klokjes is verplanten of kopen als de bollen in bloei staan of net na de bloei het beste. Bij het kopen zit dan meestal nog wat grond aan de wortels en dat is erg belangrijk. Inmiddels is wel bekend dat

de wortels van sneeuw-klokjes met schimmels samenleven en je moet die schimmel in de grond hebben, anders groeien de bolletjes moeilijk of niet. Als u een nieuw huis betreft en er groeien geen sneeuw-klokjes, dan is het zonde van het geld om droge bolletjes te kopen; de schimmel mist hoogstwaarschijnlijk. Dan is het zaak om naar een sneeuw-klokjesbeurs te gaan en net opgerooid sneeuw-klokjes kopen. Als er op de tafel in een kist een grote pol sneeuw-klokjes staat om per bol verkocht te worden, vraag dan wat van de grond die er los bij ligt.

Goedkoper is om in de buurt rond te kijken waar sneeuw-klokjes in de tuin groeien en aan de bewoners een paar sneeuw-klokjes te vragen als ze bloeien. Afgezien van het sociale contact is het met een beetje grond een goed begin.

Verzameling

Als sneeuw-klokjes goed in de tuin groeien, dan wordt het spannend om een kleine verzameling te beginnen, al is het alleen maar als smoes om naar een sneeuw-klokjesbeurs te gaan. Vooraf zullen familie, vrienden of burens waarschijnlijk met de wenkbrouwen fronsen als u verteld over het geplande bezoek aan een beurs, maar als u terug komt met een mooie klok voor € 20 euro dan willen zij volgend jaar mee. ●

**Sneeuw-klokjesfeest, De Boschhoeve
Boshoeve 3, 6874NB Wolfheze, NL
8-9-10 februari 2024**